

ANTWERPEN

SCHELDEBOORDEN LINKEROEVER

DEELGEBIED NOORD
DEFINITIEF ONTWERP

COLOFON

OPDRACHTGEVER

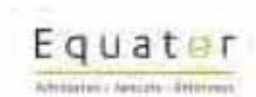
Stad Antwerpen
Grote Markt 1
2000 Antwerpen

STUDIEBUREAU - TEAM

BUREAU BAS SMETS

Billie Bonkers

Bureau Bas Smets
Madouplein 8
1210 Brussel
bureau@bassmets.be

GRAU
89 boulevard Beaumarchais
75003 Paris
mail@grau-net.com

Atelier Ruimtelijk Advies
Gitschotellei 150
2600 Berchem
informatie@atelierruimtelijkadvies.be

Billie Bonkers
Gordunakaai 85
9000 Gent
info@billiebonkers.be

AGT
Prins Boudewijnlaan 7 bus D0001
2550 Kontich
info@agt.be

Vectris
Vital Decosterstraat 67a
3000 Leuven
info@vectris.be

Plant&Houtgoed
Hengstenberg 81
3090 Overijse
info@plantenhoutgoed.be

Rebel
Maria-Theresialei 7
2018 Antwerpen
info@rebelgroup.be

Equator
Prins Boudewijnlaan 18
2600 Antwerpen
kantoor@eqtr.be

INHOUDSTAFEL

A	INLEIDING	7
	Situering	9
	Proces	12
B	UITGANGSPUNTEN ONTWERP	15
	Deelgebied Noord, een eerste concretisering van het masterplan	16
	Het noordelijke gebied in constante beweging	19
	Het noordelijke deelgebied in zes deelzones	21
	Deelgebied 1: De lanen	22
	Deelgebied 2: Esmoreitpark	32
	Deelgebied 3: Inkomzone Gloriantlaan	36
	Deelgebied 4: Plage - Robinsontuin - Scheldebocht	42
	Deelgebied 5: Een lineair park langs de Jachthaven	56
	Deelgebied 6: Charles de Costerlaan	60
C	DEELASPECTEN ONTWERP	69
	Circulatie	70
	Verhardingen	74
	Vegetatie	80
	Sport- en speelelementen	96
	Stedelijk meubilair	98
	Toegankelijkheid	110
	Brandweer&hulpdiensten	112
	Nutsvoorzieningen	114
	Evenementen	116
	Intelligent Waterbeheer	118
	Nodige voorbereidende onderzoeken op de projectsite	127
	Fasering	130
D	DOCUMENTENLIJST	135

A

inleiding

NOORD

SITUERING

De analyse- en visienota van masterplan Scheldeboorden Linkeroever vormt de basis voor het ontwerp van deelgebied Noord. Deze beschreef reeds de doelstellingen van het masterplan voor de hele site van de Scheldeboorden.

Voor de vertaling van het masterplan naar concrete ontwerp- en uitvoeringsdossiers wordt het gebied verdeeld in drie deelgebieden. Deze nota vormt een uiteenzetting van het **definitief ontwerp** van het **noordelijke gebied**.

Het **projectgebied Scheldeboorden-Noord** bestaat uit onbebouwde ruimte van de Scheldeboorden Linkeroever, gaande van de grens tussen het Sint-Annabos en het Esmoreitpark tot en met de Charles de Costerlaan en van waterkant tot eerstelijnsbebouwing.

Het ontwerp vertrekt vanuit de **drie centrale ambities** die in de visienota werden geformuleerd:

1. Een divers oeverlandschap

Deze **landschappelijke onderlegger** verbindt het gefragmenteerde landschap tot **één geheel**. **Parallele landschappen** creëren een continuïteit in groen van bouwlijn tot Schelde. We verrijken de **diversiteit** van het landschap door het introduceren van gradiënten in **bodemeigen beplantingen**.

2. Een continue boord, doorwaadbaar en verbonden

Een **meanderend padensysteem** organiseert het landschap. Het vormt logische verbindingen tussen buurt, boord en de rechteroever. Ze laat een verscheidenheid aan wandelingen toe doorheen de diverse biotopen. Bovendien resulteert de ophoging van de Sigmadijk in een **onafgebroken Scheldewandeling** van 6km. Door zijn slingerende vorm introduceert het dijkpad verschillende afstanden tot het water. Soms is het water dichtbij, soms kijk je vanaf een afstand.

De huidige verharde brede wegen worden onder de loep genomen met het oog op een **verbetering** van de **verkeersveiligheid** en de mogelijke organisatie van massa- en sportevenementen.

3. Een levendig park

Het uitgebreide programma langs de Schelde wordt landschappelijk geïntegreerd en, waar nodig, uitgebreid. Er ontstaat meer interactie tussen de publieke en private ruimte. Leesbare **poorten, uitzichtpunten en momenten** langs het water geven oriëntatie aan de plek. Er wordt een harmonische stedenbouwkundige taal ontworpen voor de ontwikkelingen langs de Schelde.

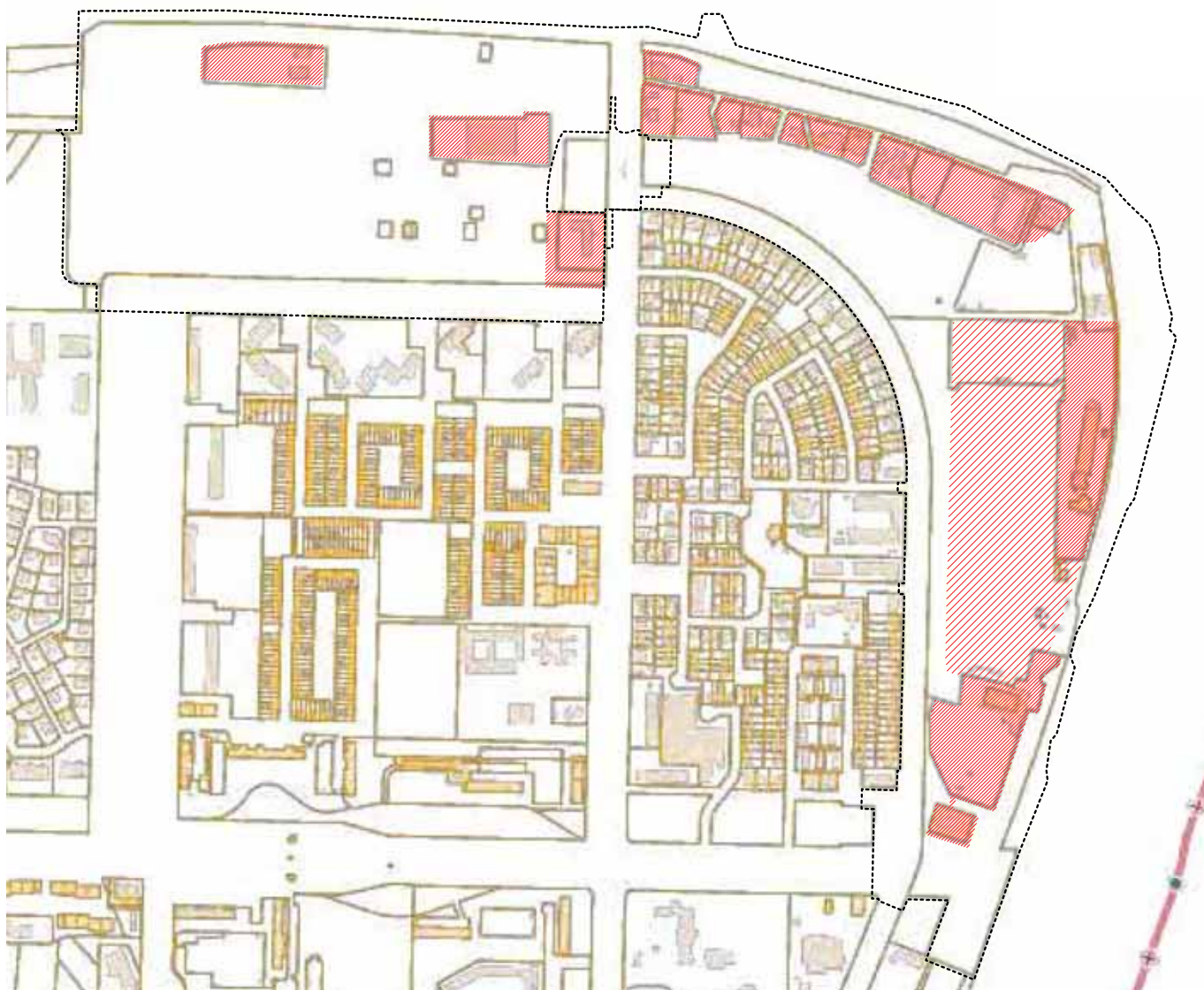
Een divers oeverlandschap

Een continue boord

Een levendig park

Situering op het kadasterplan

Dit betreft de publieke ruimte, private percelen vallen buiten het projectgebied

Planologische toestand in het gewestplan en het RUP Sint-Anneke Plage (voorlopig vastgesteld)

PROCES

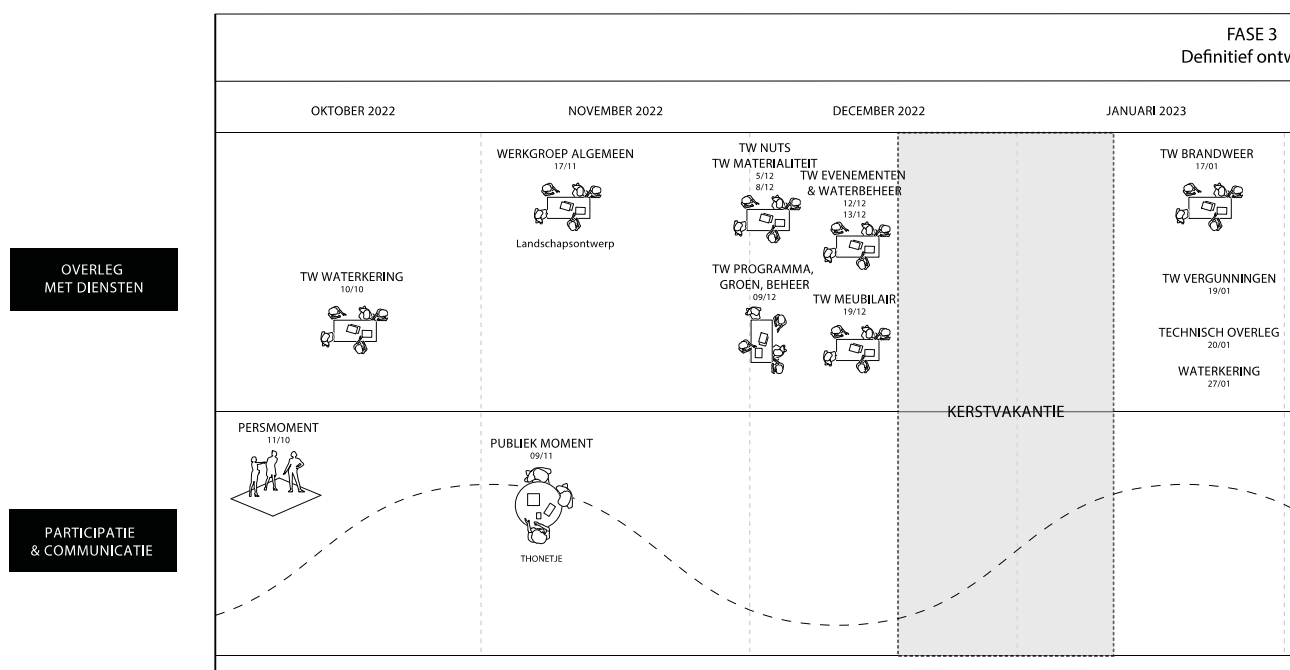
Ook in deze fase heeft de opdracht voor de Scheldeboorden van Linkeroever als ambitie een **integraal en gedragen project** te maken. Talrijke gesprekken met de verschillende stadsdiensten hielpen het team een betere kennis te verkrijgen van de site en de inhoud van de opdracht.

Deze fase werd gestart en afgerond met een **algemene werkgroep** waar het complete verhaal van het deelgebied uiteen werd gezet. Daartussen werden **thematische werkgroepen** georganiseerd om bepaalde onderwerpen meer in detail te kunnen bespreken. Dit ging van het bepalen van meubilair, het aftoetsen van het organiseren van evenementen tot de materiaalkeuzes voor verhardingen. Zo werd

het voorontwerp scherpgesteld en een nieuwe detailgraad toegevoegd aan de plannen.

Parallel aan het ontwerptraject loopt een **participatief traject**. Aan de start van de opdracht werd een **open moment** georganiseerd in het Thonetje. Daarnaast vond een **werkatelier** plaats in de Zeescouts ZAS waar zowel over deelgebied Noord als over de Beatrijkslaan en het Frederik Van Eedenplein werd gesproken. Na goedkeuring van het definitief ontwerp zal opnieuw een open moment plaatsvinden.

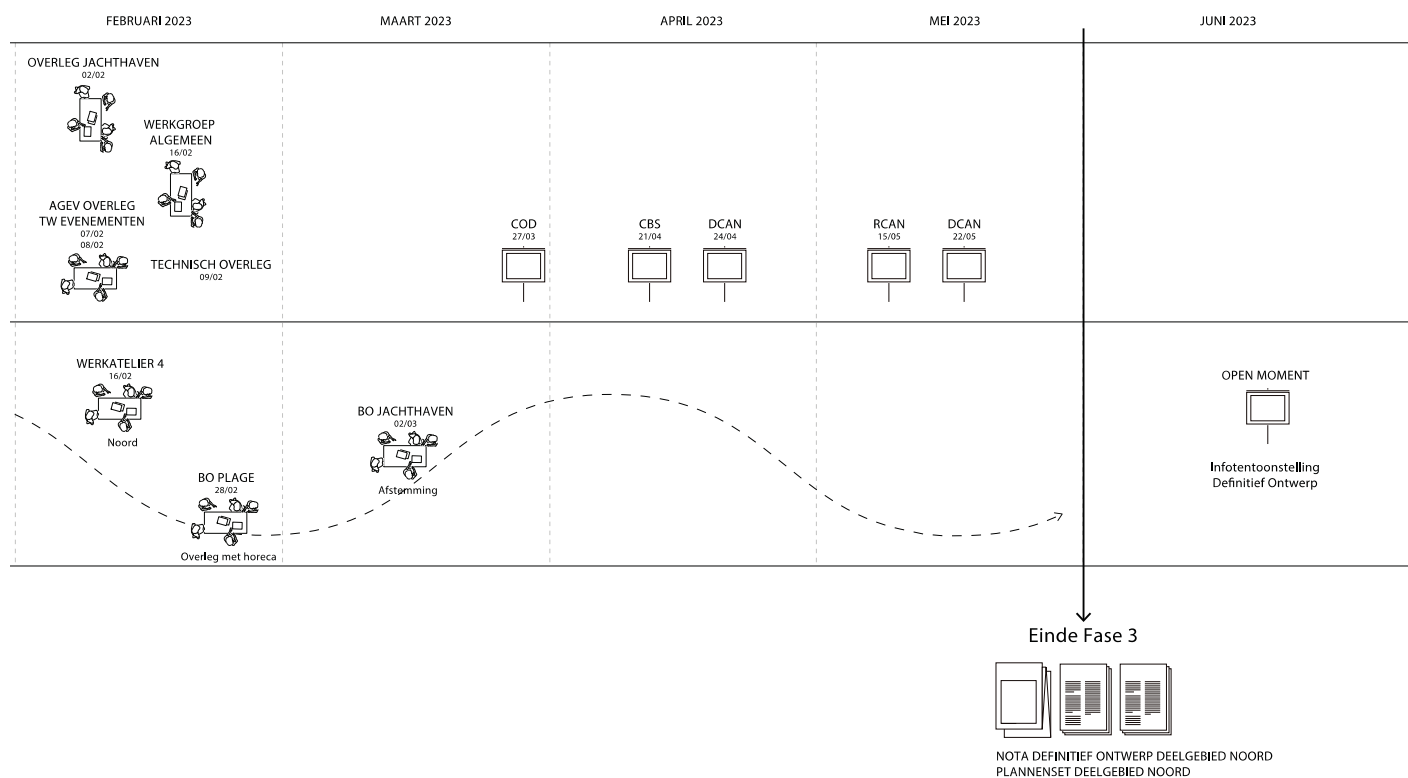
SCHELDEBOORDEN LINKEROEVER DEELGEBIED NOORD

Opstart Fase 3
Goedkeuring Fase 2 'Voorontwerp'

- SG Stakeholdergesprek
- TW Thematische werkgroep
- IKK Integrale Kwaliteitskamer
- IKW Interkabinetair Werkoverleg
- COD Coördinatieoverleg Openbaar Domein
- DCAN Districtscollege Antwerpen
- RCAN Raadscommissie Antwerpen
- DRAN Districtsraad Antwerpen

twerp

B

uitgangspunten ontwerp

Deelgebied Noord, een eerste concretisering van het masterplan

Het Masterplan Scheldeboorden Linkeroever formuleert verschillende richtlijnen om de drie centrale ambities te kunnen realiseren. Op het noordelijke deelgebied worden deze ingrepen voor een eerste keer geprojecteerd. Het masterplan vormt de basis voor het landschapsontwerp.

1. Een continue groene onderlegger

We transformeren het gefragmenteerde en artificiële landschap naar parallelle landschappen die complementair zijn aan de specifieke randvoorwaarden waaraan ze onderhevig zijn. Binnendijs bevindt zich de laanfiguur en de parkfiguur als dynamisch mozaïeklandschap met bodemeigen vegetatie. Buitendijs worden de waardevolle slikken en schorren behouden en waar mogelijk uitgebreid.

2. Onafgebroken padensysteem

De ontsluiting van de site gebeurt volgens drie structuren: de laan, de meanderende paden en de Scheldedijk. Langs de gebouwlijn zal een compacte en efficiënte laan het gemotoriseerd verkeer, functioneel bewegen en parkeren organiseren. Van hieruit is het gebouwde programma op de site bereikbaar. Een breed recreatief fietspad (4,5m breed) en comfortabele voetpaden zorgen voor optimale verbindingen voor zachte weggebruikers. Zo ontstaat een maximaal park waar de zachte weggebruiker prioriteit krijgt. De meanderende paden verbinden een reeks aan belevingen op een logische manier met elkaar.

De Scheldewandeling (3,5m breed) zal in de toekomst een onafgebroken wandeling van het Sint-Annabos tot Burcht waarmaken.

3. Vistas van laan tot Scheldedijk

Op strategische plekken worden in het masterplan dwarsverbindingen aangeduid die een directe connectie vormen tussen laan en Scheldedijk. We zetten in op barrièrevrije en sterke visuele assen doorheen de site. Twee vistas vormen waardige eindpunten voor de lanen van de Parkstad, namelijk de Gloriantlaan en Charles de Costerlaan. Door middel van een reeks aan belevingsmomenten wordt de bezoeker naar de Schelde getrokken en vice versa. De Scheldebocht vormt dan weer een belangrijke connectie van de waterkant naar het park toe en dient opengetrokken te worden.

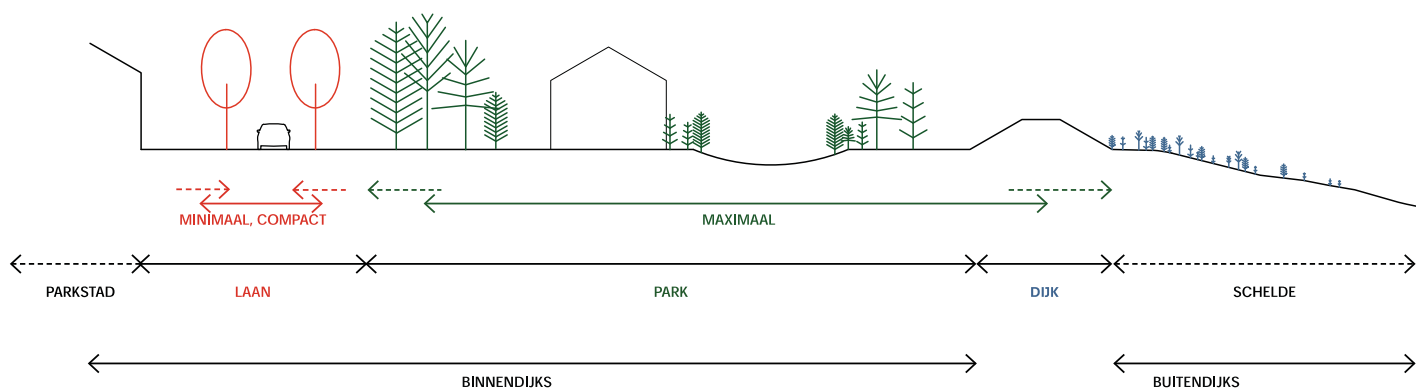
4. Heropwaardering van het publieke programma

Het bestaande publieke programma zoals sport-en speelelementen wordt geëvalueerd en waar nodig vernieuwd. Langs de paden worden voldoende rustpunten voorzien. In het lineaire park aan de jachthaven zal een vertrapping de mogelijkheid geven te verpozen met zicht op de bootactiviteiten.

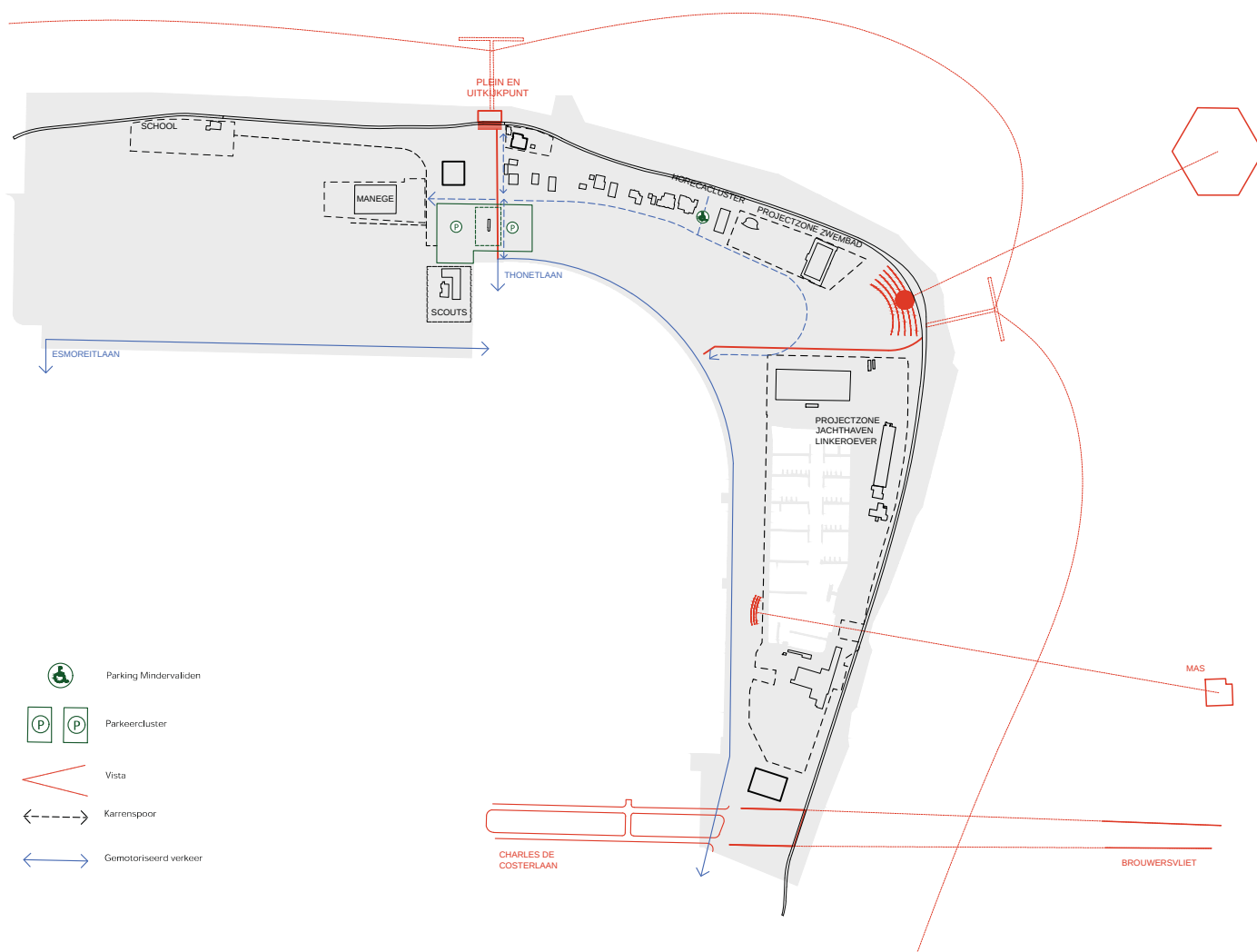
5. Gebouwen als stempels in het continue park

Samen met de stakeholders gaan we op zoek naar strategieën om de grenzen tussen private en publieke ruimte te verkleinen. Aanbevelingen in het masterplan moeten een geleidelijke transformatie bewerkstelligen. Zoals beschreven in het Masterplan Sint-Anneke Plage zoeken we naar manieren om programma alzijdig te maken, met een levendige plint waarbij het programma zich het park kan toe-eigenen en zo het park oplaadt.

De nota gaat dieper in op de vooropgestelde ambities.

Drie figuren structureren de Scheldeboorden: laan - park - dijk

Schema van de uitgangspunten voor het Noordelijk deelgebied

Een diverse groene onderlegger

Continue board

Programma als stempels in het park

Schema voor de toekomstige ontwikkelingen van het projectgebied

Het noordelijke gebied in constante beweging

Een site in constante evolutie, waar zich reeds talrijke **stakeholders** bevinden en **diverse plannen** op til staan, vormt een echte uitdaging voor het ontwerp.

Er zijn verschillende **onzekerheden** op de site:

Ten eerste zullen met **RUP Sint-Anneke Plage** een aantal bestemmingen wijzigen. Het gebied dat vandaag hoofdzakelijk zone voor 'dagrecreatie', 'verblijfsrecreatie' en 'natuur' is wordt herwerkt naar een gebied met de bestemmingen 'groen', 'groen en recreatie' en 'natuur'. Het doel is de bestaande natuur en de groenzones te beschermen en de horeca en jachthaven de nodige juridische basis te geven voor de bestemming en eventuele verdere uitbouw van hun activiteiten. Met een 'kleine en grote ster' is het doel het gebied verder te activeren. Voor de grote ster wordt gedacht aan een uitbreiding of renovatie van het zwembad. Voor de kleine ster zijn momenteel geen concrete plannen.

Daarnaast heeft de haalbaarheidsstudie naar de verplaatsing van **molen 't Veertje** aangetoond dat de Scheldebocht de meest gunstige locatie is voor de molen. Binnen het ontwerptraject wordt een ideale positie voor de Molen bepaald. De verdere technische uitwerking van de verplaatsing wordt in een volgende fase opgestart.

Ook zal de as Thonetlaan - Scheldebocht een grote transformatie ondergaan tot **centrale vista** van laan naar de Schelde. De tijdelijke vergunning van de zaak Strantwerpen werd met vijf jaar verlengd. Samen met de stakeholders en stadsdiensten wordt onderzocht

welke opties er zijn.

Ten laatste kan een toekomstige reorganisatie van de jachthaven een sterke invloed hebben op de parkstructuur. Zo zou een **lineair park**, met zicht op de jachthaven kunnen ontstaan waar zich vandaag de botenwinterberging langs de Thonetlaan bevindt.

Gedurende het ontwerpproces werd een **transparante communicatie** onderhouden met de actoren op de site. Enerzijds om hun activiteiten te verzekeren, anderzijds om samen te onderzoeken hoe ze hun percelen kunnen opentrekken naar het park toe om zo het park te activeren. Naar realisatie toe zullen dit blijvend worden opgenomen.

We werken aan een plan waarbij de toekomst van het programma verzekerd wordt en waarbij we de kernrichtlijnen vastleggen voor een kwalitatieve, toekomstige verdere ontwikkeling van de site. We creëren geen vaststaand plan, maar een strategie om de plek **geleidelijk aan te transformeren** tot het beoogde park van de 21ste eeuw.

De **fasering** van de uitvoeringswerken zal sterk afhangen van deze veranderende condities. Ook dient de fasering rekening te houden met de bestaande activiteiten in het projectgebied en mogen deze elkaar niet negatief impacteren.

6 CHARLES DE COSTERLAAN

5 LINEAIR PARK LANGS DE JACHTHAVEN

4 PLAGE, ROBINSONTUIN EN SCHELDEBOCHT

Het noordelijk deelgebied in zes deelzones

De grote schaal van het project vraagt het gebied op te delen in verschillende deelgebieden. We streven een continuïteit in de zone te brengen, waarbij leesbaarheid en beleving centraal staan. Elk deelgebied heeft echter zijn specifieke randcondities waar het ontwerp anders op moet reageren. Dit kan gaan van stakeholders naar circulatie of nog beplantingsstrategie. Voor elke zone wordt zo een specifiek ontwerp gemaakt, zonder de overkoepelende visie uit het oog te verliezen.

We onderscheiden volgende zones: De lanen met de Esmoreitlaan en de Thonetlaan, het Esmoreitpark, de inkomzone van de Gloriantlaan, de Plage/Robinsontuin/Scheldebucht, het lineair park langs de jachthaven en de kop van de Charles de Costerlaan.

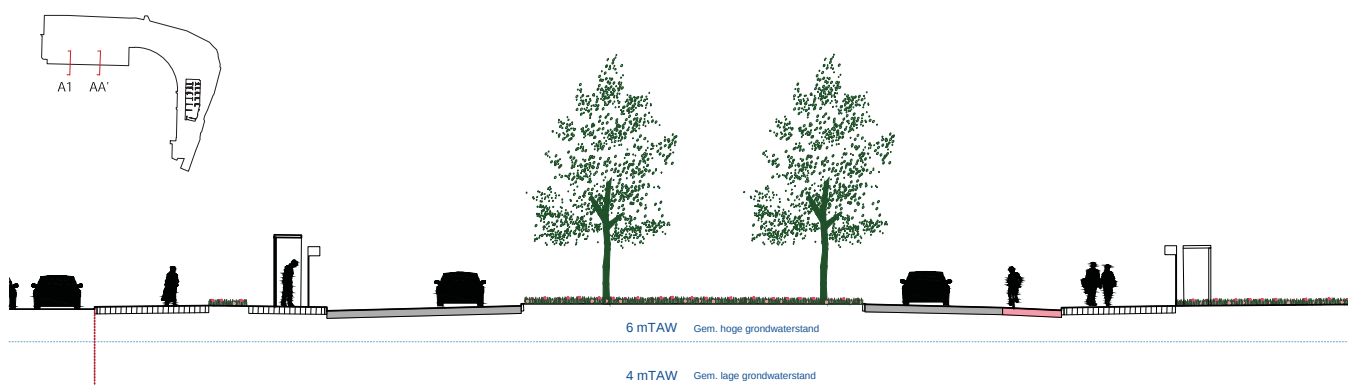

Deelgebied 1: De lanen

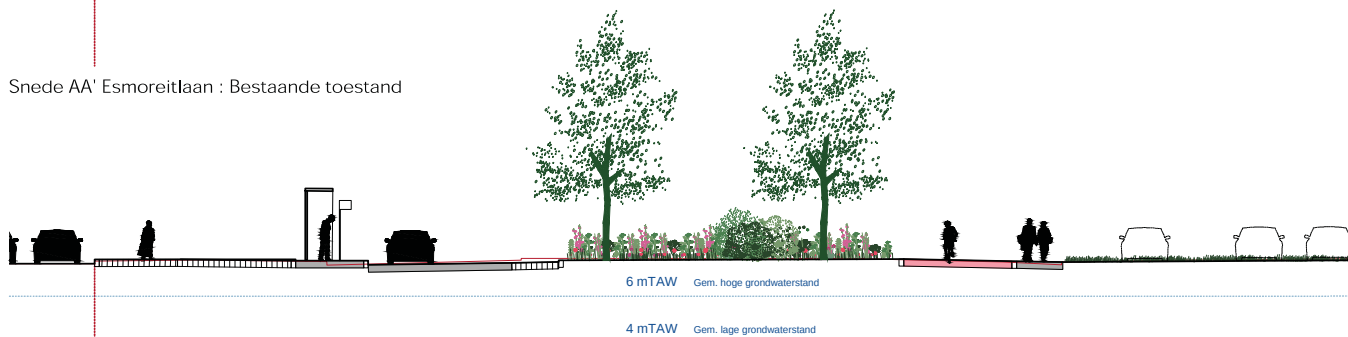
De Esmoreitlaan, een nieuwe logica

De Esmoreitlaan volgt de logica van het grotere, modernistische raster dat Linkeroever typeert. Deze brede lanen zijn ontworpen op het onthalen van grote verkeersfluxen en zijn voornamelijk gericht op gemotoriseerd verkeer. Vandaag bestaat de laan uit twee aparte rijstroken. Aan de parkkant werd een fietssuggestiestrook aangelegd. De laan is een eerder rustige weg, met een lage parkeerdruk.

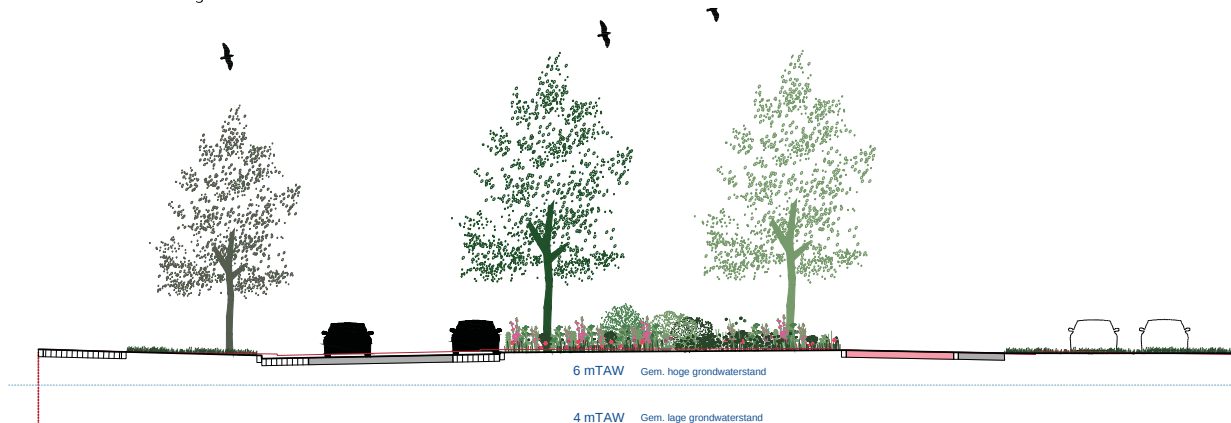
In deze zone biedt zich een grote kans aan om een aanzienlijk aandeel van de straat te ontharden. Eén rijstrook wordt onthard en getransformeerd tot het brede fietspad. De rijstrook aan de gebouwkant wordt dubbelrichting, met langsparkeren aan beide zijden. Zo kan het park tot aan de laan doorgetrokken worden en is er een grote groenwinst. De bushaltes blijven behouden en daarnaast wordt ingezet op voldoende fietsenstallingen.

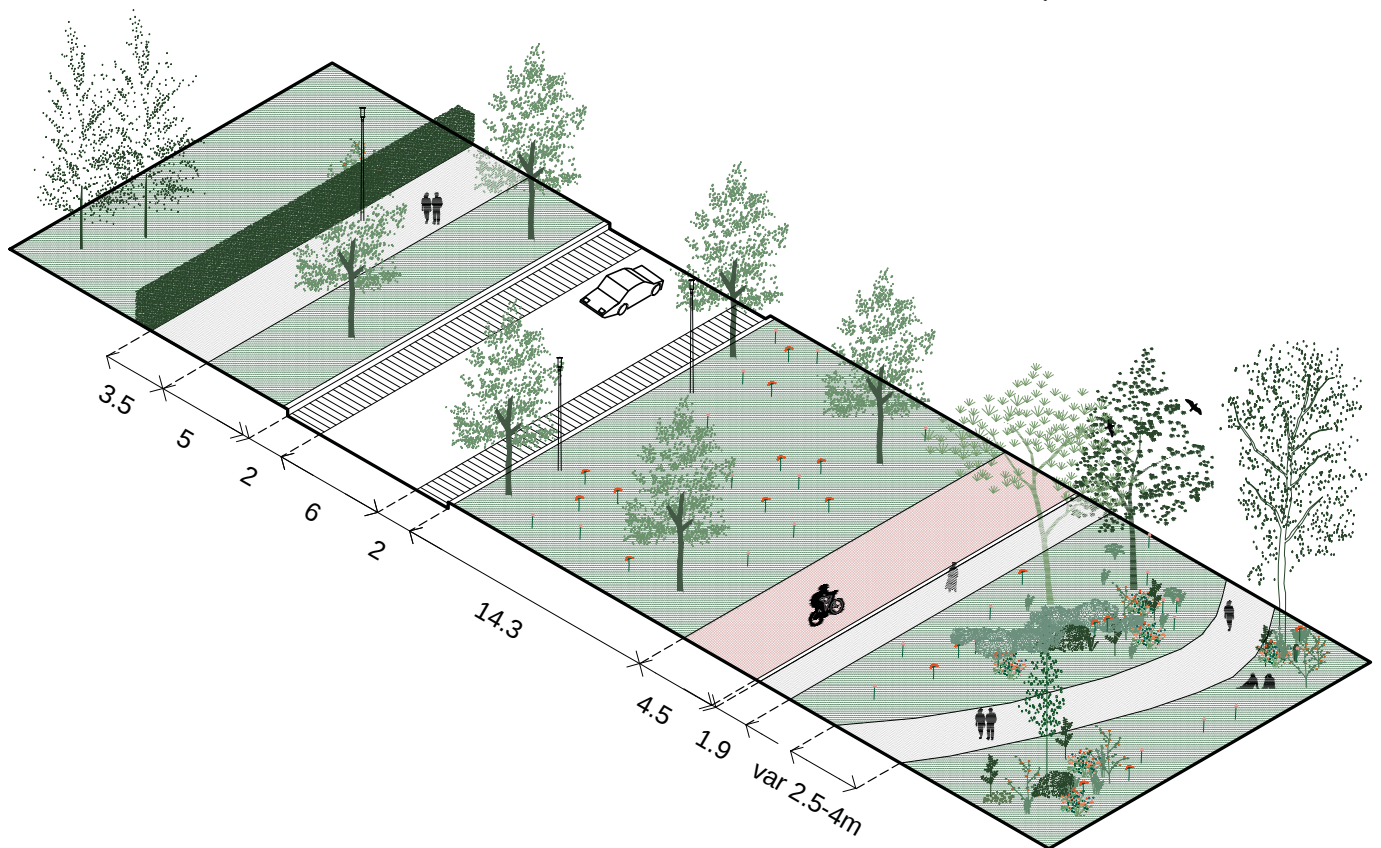
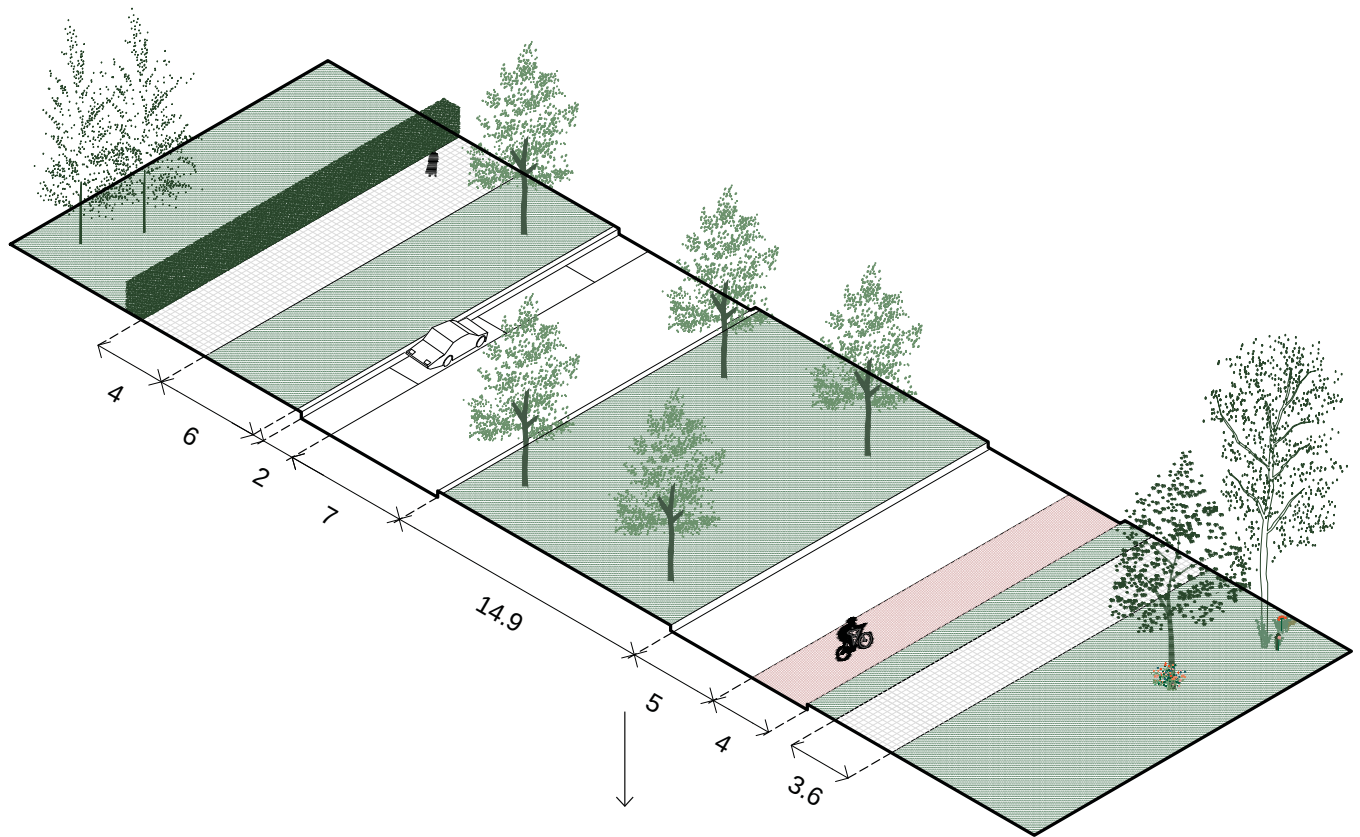
Snede AA' Esmoreitlaan : Bestaande toestand

Snede AA' Esmoreitlaan : Projecttoestand

Snede A1 Esmoreitlaan : Projecttoestand

Axonometrie van de bestaande toestand en projecttoestand

Beeld 1: Esmoreitlaan

Thonetlaan, een laan op maat van de wijk

De Thonetlaan is vandaag een brede laan vol parkeermogelijkheden nl. schuin- en langsparkeren. De overbreedte werkt (te) snel rijden in de hand en creëert moeilijk over te steken kruispunten. Vandaag worden op de knelpunten plaatselijke oplossingen voorzien zoals groene eilanden en verkeersdrempels. Het parkeeronderzoek leert ons dat de parkeerdruk laag is, waardoor de parkeerplaatsen vaak leeg staan. De Thonetlaan krijgt daarnaast sporadisch te maken met zwaarder verkeer van bv. vrachtwagens, boten met aanhangwagens en bussen (omleidingen bij evenementen). Dit zorgt ervoor dat de Thonetlaan zodanig moet worden ingericht dat het zowel beantwoordt aan de noden van de zachte weggebruiker als aan die voor (zwaar) gemotoriseerd verkeer.

De laan wordt getransformeerd tot een **compacte, maar efficiënte laan**, op maat van de kleinschalige wijk. Functionele verbindingen, die je op een snelle manier van punt A naar B brengen, worden hier georganiseerd.

We passen een continu profiel toe over de hele lengte van de Thonetlaan, met uitzondering van een

asverschuiving ter hoogte van de Vrije Basisschool. Langsheen de woningen bevindt zich een doorlopend breed voetpad (3m). Daarnaast bevindt zich de rijweg (6m breed) met langsparkeren (2m) aan beide zijden. Tenslotte wordt het laanprofiel begrensd door het fietspad (4,5m) waar fietsers elkaar op een veilige manier kunnen kruisen. Aan de parkkant loopt een minimaal voetpad (1,9m). Het bepalen van rijwegbreedtes, voetpaden, parkeerplaatsen gebeurt aan de hand van het Draaiboek Openbaar Domein van Stad Antwerpen.

De Thonetlaan heeft standaardmaterialen die overal in Antwerpen terug te vinden zijn. De parkeerplaatsen worden uitgevoerd in kasseien met groene voegen. Daardoor is er een heldere aflijning van de berijdbare breedte. Het straatprofiel watert deels af richting de nieuwe plantvakken. Onder de parkeerstroken die niet rechtstreeks in groen afwateren, worden waterbufferende funderingen voorzien.

De verschillende verkeersstromen worden van elkaar gescheiden door bomenrijen. De laanfiguur wordt landschappelijk versterkt door de bestaande rijen aan te vullen met nieuwe bomen. Waar de breedte het toelaat wordt een derde bomenrij in het centrale plantvak toegevoegd.

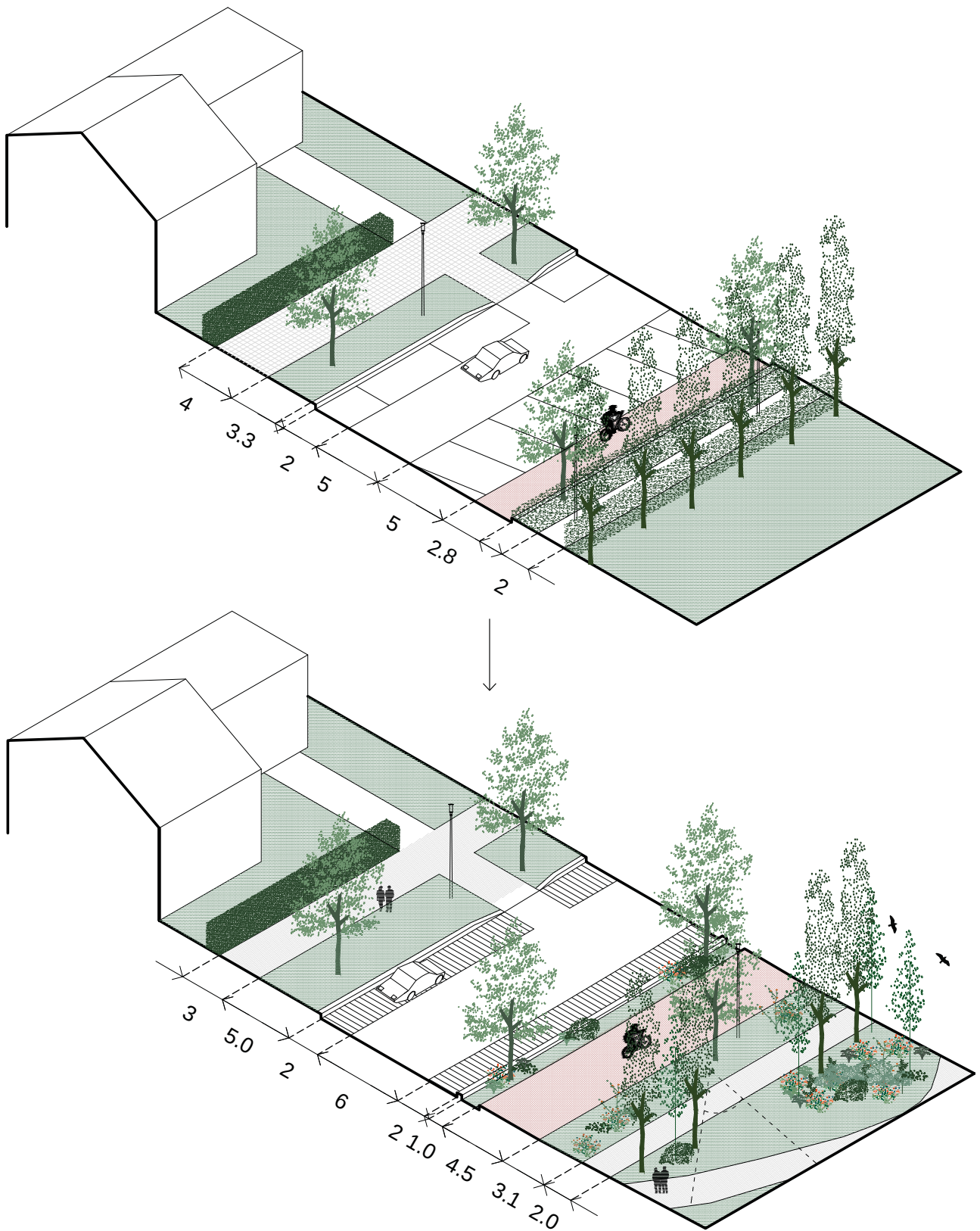

Sede CC' Thonetlaan : Bestaande toestand

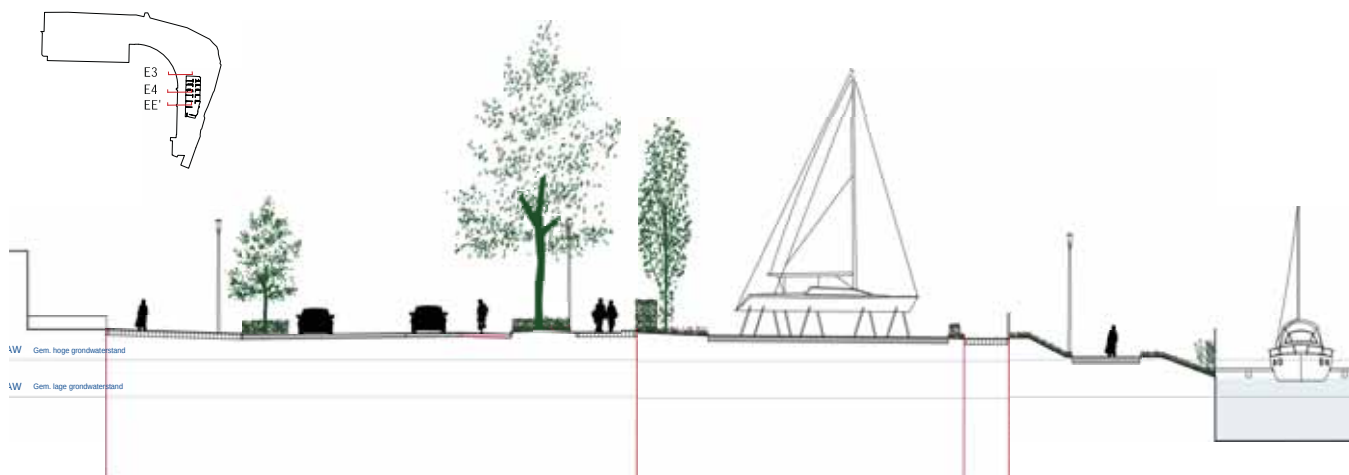

Sede CC' Thonetlaan : Projecttoestand

Snedes door de Thonetlaan

Axonometrie van de bestaande toestand en projecttoestand in de bocht van de Thonetlaan

Sneede EE' Jachthaven: Bestaande toestand

Sneede EE' Jachthaven: projecttoestand

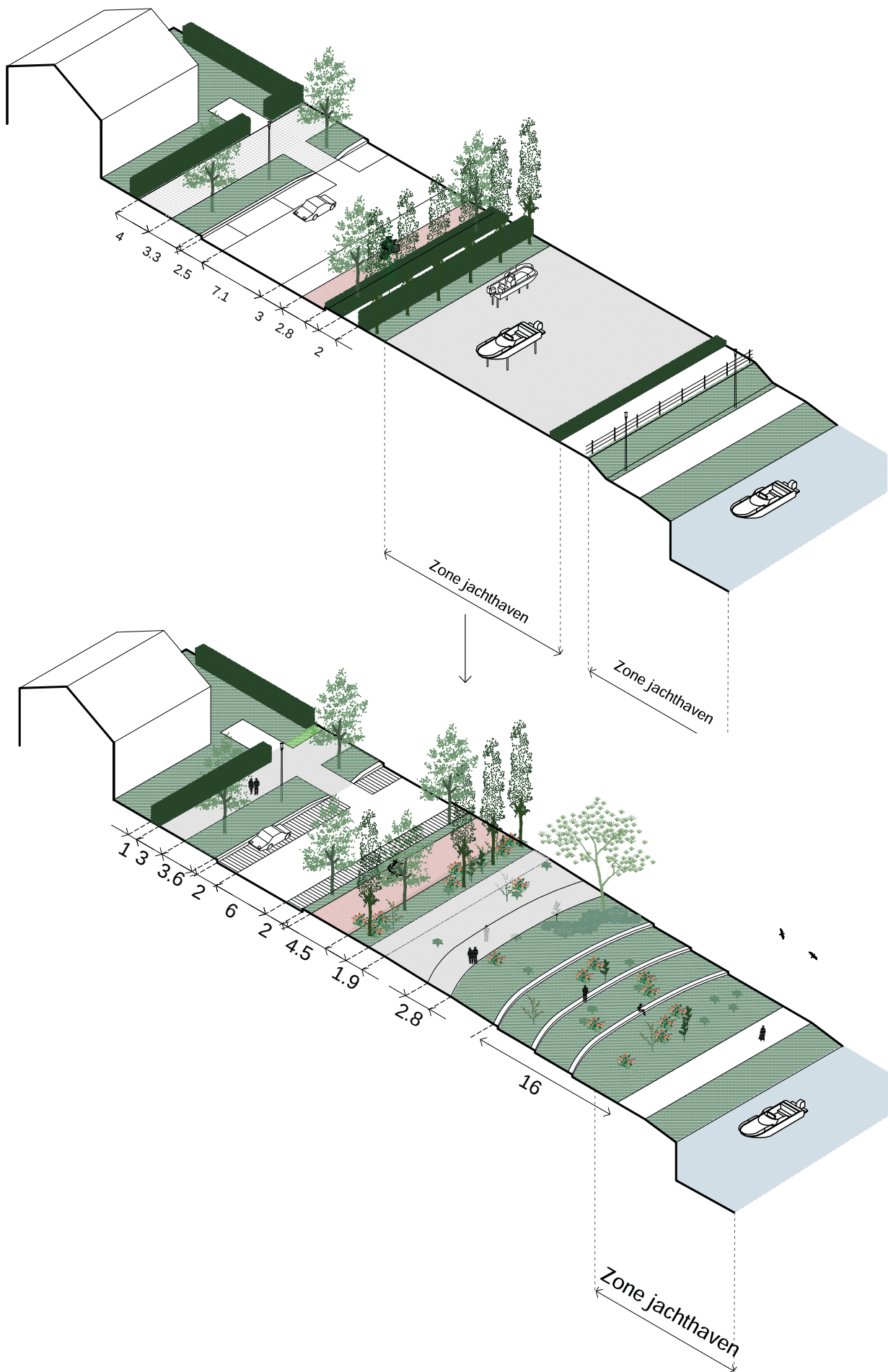

Sneede E3 Jachthaven: projecttoestand

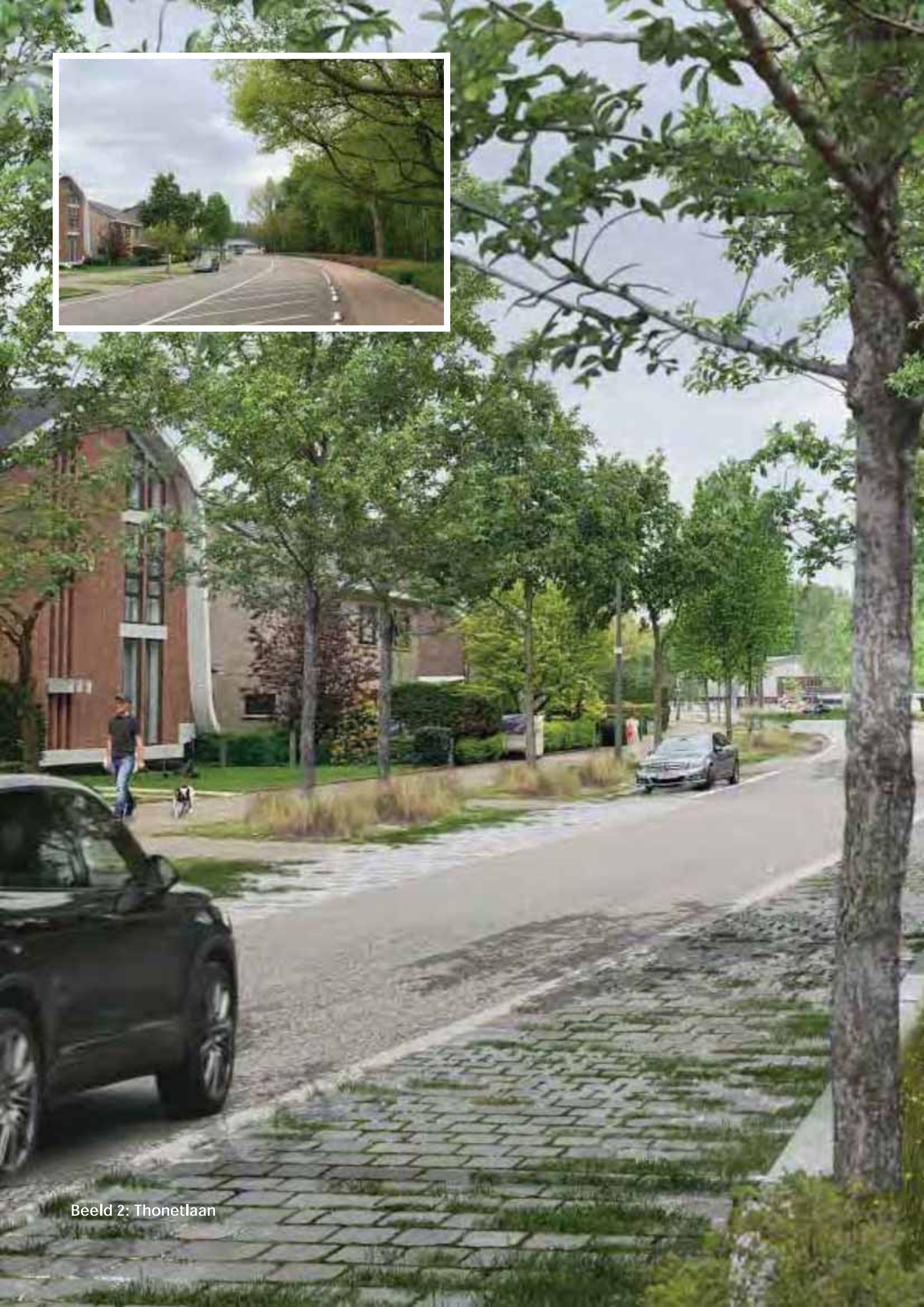

Sneede E4 Jachthaven: projecttoestand

Snedes van de Thonetlaan ter hoogte van de jachthaven

Axonometrie van de bestaande toestand en projecttoestand ter hoogte van de jachthaven

Beeld 2: Thonetlaan

Deelgebied 2: Esmoreitpark

In het ontwerp voor de zone van het Esmoreitpark vormt het **RUP Esmoreitpark** de basis voor de visievorming. Dit gebied staat in voor de overgang tussen het natuurlijke, waardevolle gebied van het Sint-Annabos en de intensievere recreatiezone van de Plage. Het park zal functioneren als een **gradiënt** van een meer **natuurlijke sfeer** naar een **recreatieve sfeer**.

De voorgaande analyse en veldwerk leerde ons reeds dat de zone **ecologisch waardevol** is. Dit is de uitgelezen plek om deze waardevolle elementen verder te versterken en een **krachtig ecologisch systeem** te creëren. Het versterken van de biodiversiteit staat hier dan ook voorop. Waardevolle graslanden en bomen worden behouden. De **bomentoets** brengt de gezondheidstoestand van de aanwezige bomen in kaart.

Het gehele projectgebied wordt ecologisch verrijkt door enerzijds in te zetten op een veelheid aan beplantingstypologieën en anderszijds door lokale hernivelleringen.

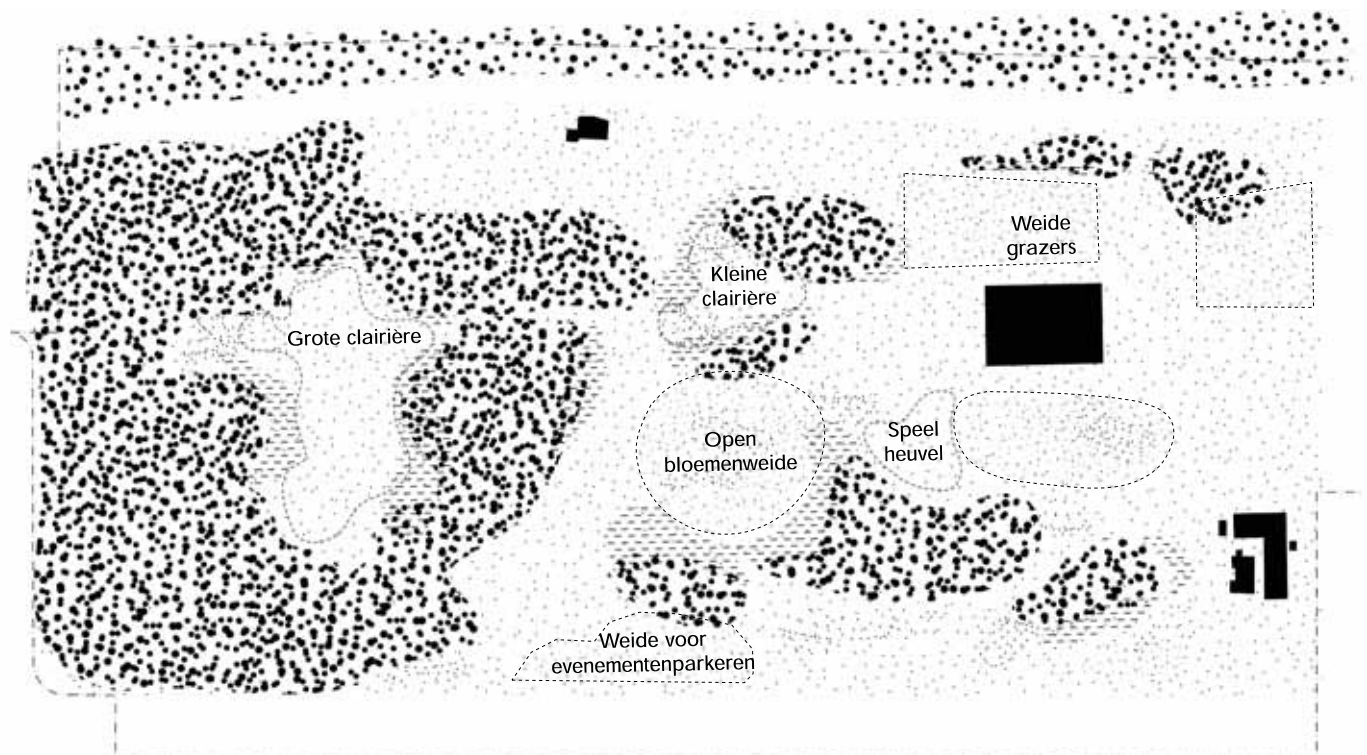
Om het spel tussen dichtere bossage en open graslanden te versterken zullen zones beplant worden met bomen, bosgoed en onderbegroeiingen. Andere plekken worden bewust open gehouden en zullen evolueren naar open graslanden of

ruigtes. Daarnaast wordt topografie gecreëerd in open plekken, met respect voor de bestaande boomkruinen. Het bewust creëren van open en geslotenheid is essentieel voor de beleving van het park. Het landschap creëert enkele cruciale momenten: een grote open ligweide, een kleine weide, een open grasland en een speelheuvel.

Het Esmoreitpark wordt integraal toegankelijk door het doorzetten van het meanderend padensysteem. Het systeem aan slingerende paden verbetert de **toegankelijkheid** en **doorwaadbaarheid** van de site. Het bestaande programma, de school en de manège, blijven bereikbaar door middel van kasseiwegen. Het bestaande ruiterspad blijft behouden.

Om de rust en het natuurlijk karakter te bewaren, wordt een **minimum aan inrichtingen** voorzien. Elementen zoals lange banken en speelaanleidingen worden voorzien.

Tenslotte heeft het Esmoreitpark een belangrijke **poortfunctie** naar het Sint-Annabos. In het verlengde van de August Vermeylenlaan wordt een directe verbinding met het bos en de Schelde gemaakt.

Belevingsmomenten in het Esmoreitpark worden gecreëerd door de beplantingen

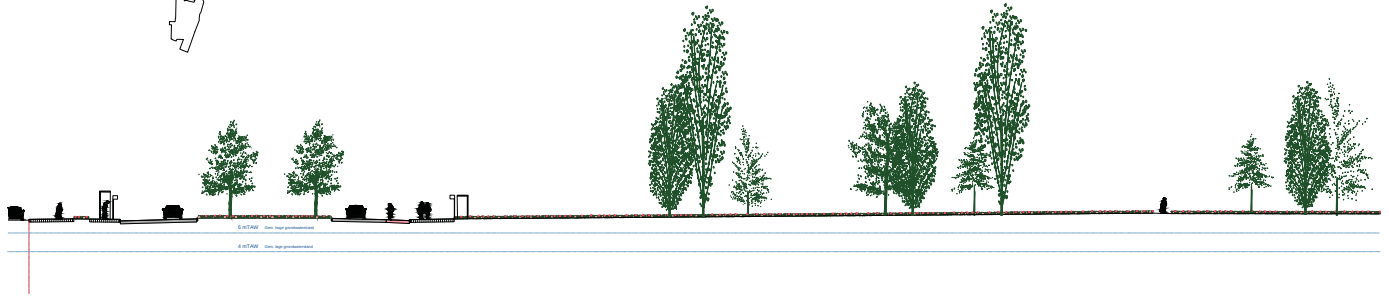
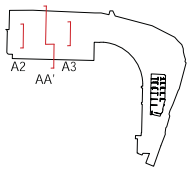
© Eric Petschek

Parish Art Museum, Water Mill

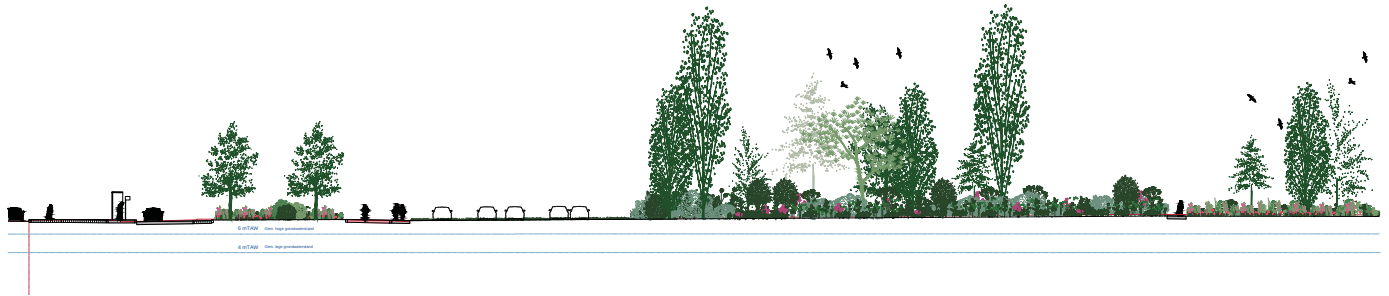

© Simon Upton

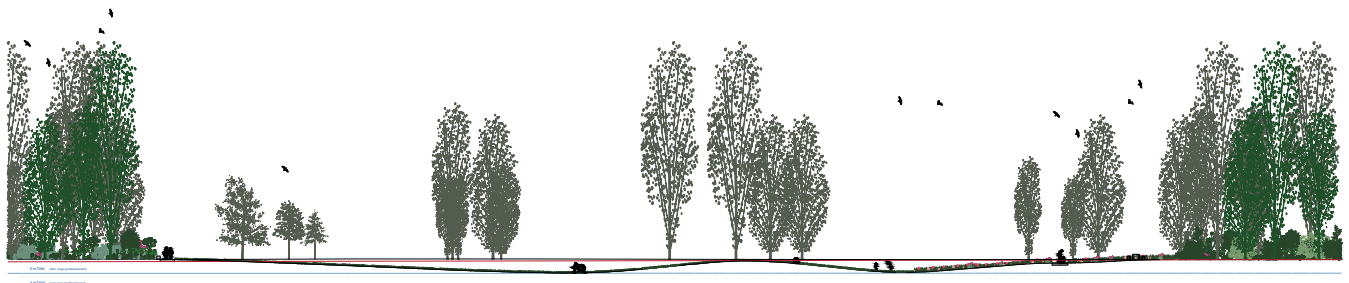
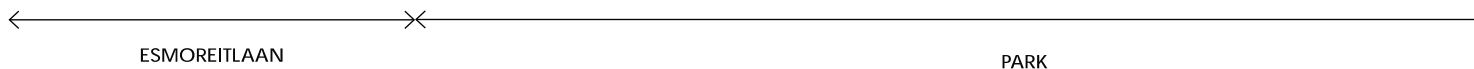
Knepp Estate, Horscham

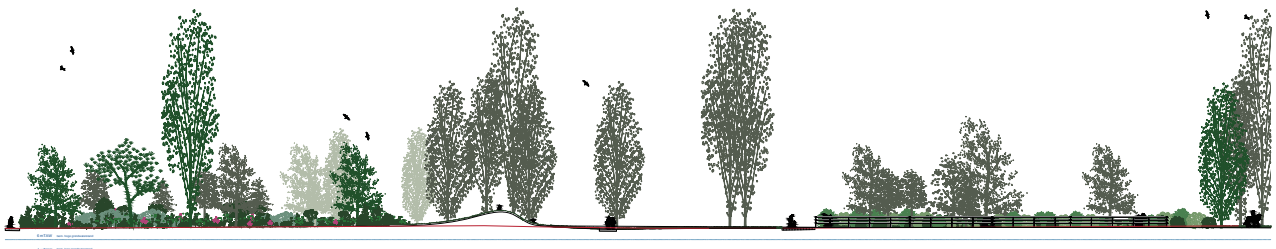
Snede AA' Esmoreitlaan: bestaande toestand

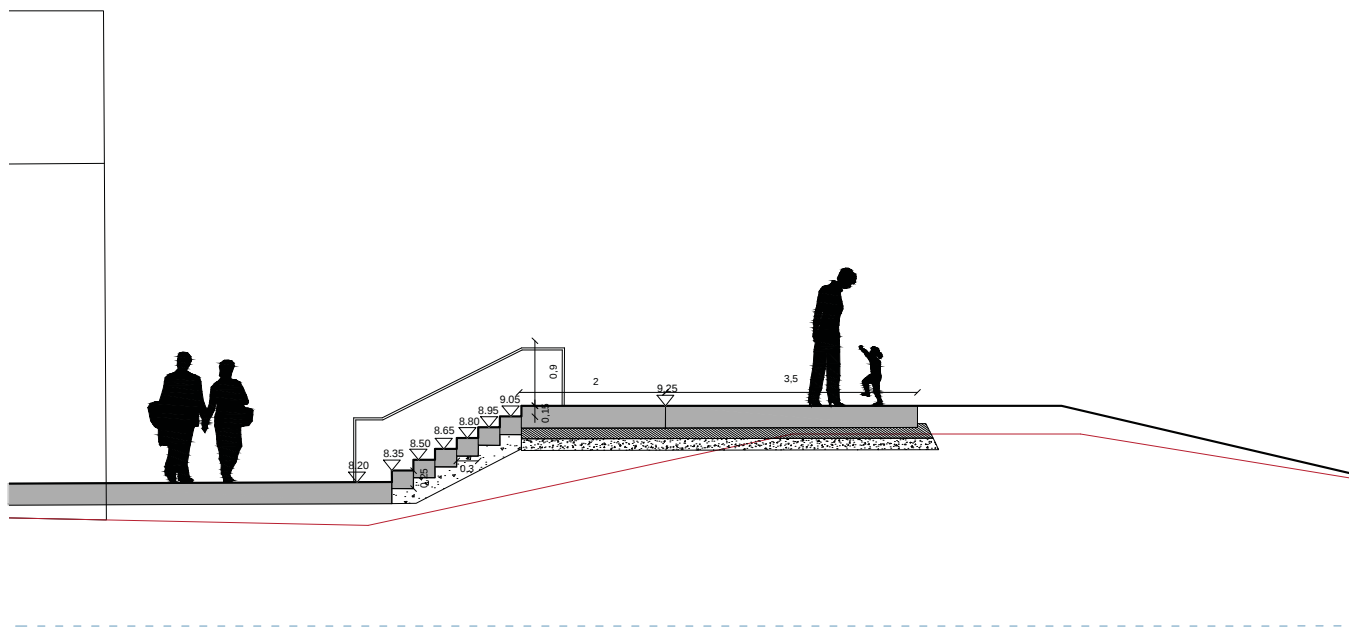
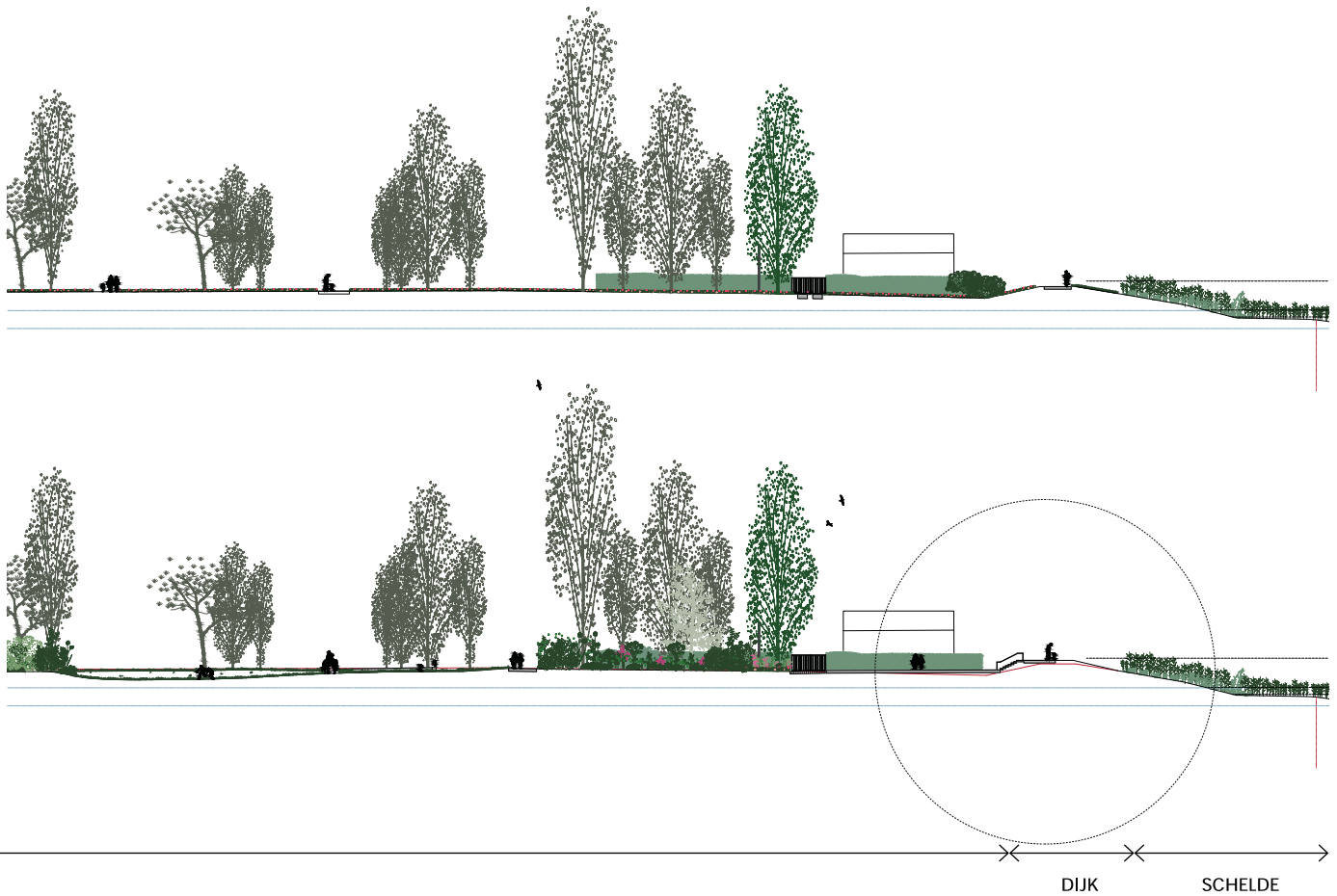
Snede AA' Esmoreitlaan: projecttoestand

Snede A2 Esmoreitlaan: projecttoestand

Snede A3 Esmoreitlaan: projecttoestand

Detailsnede AA': trap naar Schel dedijk